

cc Sophie
Kroon

Beeldentuin

Wat is toch dat *absolute* kenmerk van poëzie? Het dichte (d.w.z. het compacte), het hermetische of juist het lyrische (in de zin van geladen met gevoel)?

Het lijkt erop dat Shari van Goethem (1988) elementen uit meerdere invalshoeken in haar werk verenigt.

Haar debuut **Een man begraaft een boom** blader je niet eventjes vlot door. Het begint al bij de geheimzinnige titel. Er spreekt een naderend onheil uit. Hier wordt 'iets' ongedaan gemaakt. Iets dat groeide en zich ontwikkelde. Het openingsgedicht (dat buiten de afdelingen van de bundel staat) borduurt op deze ingeving verder.

*je kon iets horen vallen. geen stilte / maar een schel geluid.
later werd duidelijk / dat hij het was. hoewel hij die dag /
rechtop was blijven staan. de kamer buiten bleef*

*het bleek een aankondiging / toen was nog niet duidelijk van
wat / dat die hem toebehoorde evenmin*

*sinds die dag is alles blijven vallen / tot op vandaag. nu alles
samenvalt / de aankondiging, het vertrek / en de aankomst die
uitblijft*

Wat volgt is een stil spel. De spelers (in ieder geval een man, een vrouw en een kind) spelen een rol in een onbestemd verband. De man is (modern) de spelbreker. Er is een atmosfeer van afstand en afscheid nemen. Beeld en gevoel worden samengevoegd tot een licht beklemdend scenario.

Van Goethem bedient zich van een vervreemdende zinstrucuur (soms te veel een maniertje) en gebruikt geen hoofdletters. En er is meer 'typisch': de onregelmatige interpunctie, het herhalen, de regieaanwijzingen die je overal aantreft (in cursief). Maar liefst drie duidingen van het werk staan bij wijze van poëtische 'bijsluiter' op de achterflap. Tjonge jonge. Mag de poëzielezer alsjeblieft zelf lezen en doorgronden?

Dat er weinig uitgelegd wordt in deze gedichten is intrigerend. De lezer moet hier meer aanvoelen dan begrijpen.

*'wat moet er nog onder de grond dat niet gezegd kan worden
hoeveel bergen (andere bomen) moeten daarvoor blootgelegd
(...)'*

Geen bestaand verband kent absolute zekerheid, een hechte band kan verbroken worden, veel wordt niet gezegd: het zijn interessante en in te voelen waarheden om een beeldentuin mee te creëren. Van Goethems metaforen komen deels uit de natuur: bodem, bomen, zand, vogels. De natuur beheerst nu eenmaal begin en einde van alles.

De sterke kant van deze bundel is de keus voor het onzekere en het onzegbare.

*en maar grijpen / naar wat niet te grijpen valt / en maar
lucht verplaatsten / veel. onnoemelijk veel
als zou er zich op een dag / zomaar een kasteel*

Toch is dit debuut niet helemaal geslaagd. Het is jammer dat de kernverzen zo omgeven worden door tierelantijnen. Al die extra's bederven de stilte. Het vanzelfsprekende verdraagt geen gekunsteldheid (de regie aanwijzingen, de overdaad aan maniertjes).

*de vrouw plant een vuist / in wat aarde. giet zorgvuldig /
water. tot vingers / de vuist onherkenbaar maken*

*terwijl ergens anders
/ de man kettingen en / palen. hoewel hij weet dat / geen man
wolken naar / beneden kan halen*

Deze tuin van metaforen vraagt om wieden.

Een man begraaft een boom, Shari van Goethem,
Uitgeverij Vrijdag, Antwerpen 2016,
ISBN 978-94-6001-431-4

Ondefinieerbaar wit

Ondefinieerbaar wit is geen debuutbundel. Etienne Van den Steen heeft al een en ander uit zijn pen gekregen gaande van filmscenario's zoals **Jimmy's Notes**, **Kamiano**, **A Kingdom without Mirrors** en **De Blickekaart**, poëziebundels en een kunstboek over zijn overleden vader; namelijk **Van het vagevuur naar de Hemel en terug**. Hij is dus een productief schrijver die niet op zijn lauweren rust. Ooit wou hij enkel films maken, las ik ergens. In **Ondefinieerbaar wit** stel ik uitgesproken moeilijke menselijke communicatie over en weer vast. Meningsverschillen worden niet uitgeklaard en vormen een dreigende ondertoon doorheen de bundel. Van den Steen creëert een wereld van communicatieve stoorzender, van misbegrepenen. Het goedbedoelde dat niet altijd aankomt, het niet begrijpen en toch hoopvol volhouden of hoe scheiden de laatste optie wordt en inspanningen op voorhand wellicht gedoemd zijn. Een somber speelveld dus. De mens met al zijn beperkingen op zoek naar dat klein beetje geluk, dat klein succesje waarop hij recht heeft. Maar het blijft regenen in de wereld van Etienne Van den Steen. Het donker heeft een reden van bestaan. Het licht is een spaarzaam te hanteren medium dat voor nuances moet zorgen. De individuen blijven elkaar hartstochtelijk trouw in hun isolement, ze zijn gedoemd tot hopen op beter. Het houdt hen wakker en meer. Hoe moeten ze overleven? De relaties zijn hard. De hunkeringen naar toenadering en menselijke warmte zijn meer dan tastbaar.

DEJA VU

*Wij kruipen uit bed zoals gewoonlijk
veel te vroeg struikelen over de laatste trede
voor de keuken waar niemand wacht*

*wij zuchten denken aan het vrijgevochten woord
waarmee onze dag zichzelf begint:
'wij'*

*sluiten ramen en trekken jassen aan
zetten kragen recht draaien sjalen rond de hals
gaan naar buiten vergeten paraplu's*

*het regent in de straat zoals in bruine déjà vu-verhalen
het tweede woord van deze dag verschijnt in zicht
als een halte die we niet meer willen 'missen'*

*de menigte wacht en staart naar niets
zoals gewoonlijk remt een bus in plassen
een derde woord smeekt om het op te rapen*

in de greppels 'missen wij elkaar' verloren.

In de opbouw van de meeste gedichten beperkt de dichter het gebruik van leestekens tot een uiterst minimum. Hij laat zijn teksten vloeien en geeft de lezer genoeg ademruimte. Van den Steen zoekt geen geforceerde stijlelementen of onmogelijke associaties. Hij laat de taal volwassen zijn en zonder kapsones zijn ding doen. Woord en dichter werken samen en bereiken een poëtica wars van eigenwaan en drukdoenerij. Maar hij werkt aan zijn gedichten dat is duidelijk, hij zoekt de perfectie op en concentreert zich op zijn belangrijke taak als dichter. **Ondefinieerbaar wit** is aangevuld met 10 monochrome grafische werken van Viviane Decramer. Jammer dat de bundel geen inhoudstabel bevat. Het is dus moeilijk om, gemakkelijk en vlug, gedichten op te zoeken en terug te vinden. Deze laatste publicatie van Etienne Van den Steen is geen bundel om te lachen; het is een bundel om te lezen.

Ondefinieerbaar wit, Etienne Van den Steen, Uitgeverij C. de Vries - Brouwers, Antwerpen-Rotterdam, 2016,
ISBN 978-90-5927-468-6